

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

Liite 2

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020-2022

Museolaista annetun esityksen (HE 194/2018) 8 §:n mukaan alueellisella vastuumuseolla tulee olla toimintaa ja palveluita koskeva alueellinen suunnitelma. Lain perusteluissa todetaan, että suunnitelmasta tulee käydä ilmi toimialueen rajaus, tehtävät ja työnjako alueen sisällä.

Lain 12 §:n mukaan museon tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle neljän vuoden välein selvitys suunnitelman toteutumisesta. Vastuumuseo ja Museovirasto neuvottelevat neljän vuoden välein seuraavaa nelisivuotiskautta koskevasta suunnitelmasta. Lain perusteluiden mukaan tehtävään käytettyjen henkilötyövuosien määrää seurataan vuosittaisen kustannuskyselyn kautta. Museoviraston johdolla neuvoteltavan suunnitelman tulee sisältää vastuutehtävän hoitoa koskevat tavoitteet, tarkennettu tehtäväkuvaus ja arvio käytettävistä resursseista.

Museolain (HE 194/2018) 7 § perusteella alueellisen vastuumuseon tehtävänä on toimialueellaan

- 1) toimia kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta (*alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä*);
- 2) toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena, joka antaa asiantuntijalausuntoja, osallistuu viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta (*kulttuuriympäristötehtävä*);
- 3) toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta (*alueellinen taidemuseotehtävä*).

Museolle annettava vastuumuseotehtävä voi käsittää yhden tai useamman 7 §:ssä tarkoitetuista tehtäväkokonaisuuksista.

Savonlinnan maakuntamuseon tehtävä käsittää *alueellisen museotoiminnan edistämistehtävän ja kulttuuriympäristötehtävän* museon hakemukseen perustuen. Museon toimialue kattaa: Etelä-Savon maakunnan.

Toimialueen kuvaus ja toimintaympäristön muutos alueella

Etelä-Savo rakentuu kolmesta kaupunkikeskuksesta (Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki) ja maaseututaajamista. Vuoden 2019 alussa Etelä-Savossa oli 14 kuntaa. Vesistörikkaassa maakunnassa on yksi vapaa-ajanasunto kahta vakinaisesti asuttua asuntoa kohti. Savonlinnan kaupunkiin on liittynyt 2010-luvulla kolme kuntaa (Savonranta v. 2009 sekä Kerimäki ja Punkaharju v. 2013). Ristiinan kunta liittyi Mikkelin kaupunkiin vuoden 2013 alussa, ja samassa yhteydessä Suomenniemi siirtyi Etelä-Karjalasta Mikkelin. Pieksämäen seudulla kuntaliitokset tapahtuivat aiemmin, kun Jäppilä, Pieksämäen maalaiskunta ja Virtasalmi yhdistyivät Pieksänmaan kunnaksi vuoden 2004 alussa ja liittyivät vuoden 2007 alusta Pieksämäen kaupunkiin. Maakuntauudistukseen liittyen Joroinen on hakenut siirtoa Pohjois-Savoon ja Heinävesi Pohjois-Karjalaan vuoden 2020 alusta. Maakunnan sisällä ei ole vireillä kuntaliitoksia. Maakunnan ammatilliset museot toimivat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Punkaharjulla. Paikallismuseokentällä on selkeästi havaittavissa kaupunkien jo osin toteuttama tai suunnitteilla oleva vetäytyminen kuntaliitosten mukanaan tuomien maalaiskuntien museoiden ylläpidosta (lakkautukset, siirto yksityiselle/järjestöille). Tietyllä tavalla pyörä alkaa pyörä nyt toiseen suuntaan, koska tähän mennessä seurat ja yhdistykset ovat luovuttaneet museon kunnalle. Myös yritykset ovat luopuneet museokohteiden ylläpidosta 2010-luvun loppupuolella. Yhdistysten ja seurojen hoitamien museoiden avoinna- ja ylläpito on jo nyt osin haastavaa, ja tullee vaikeutumaan jäsenistön ikääntymisen myötä. Paikallismuseokentällä on tapahtunut 2010-luvulla yksi näyttelytilojen yhdistyminen (Hirvensalmen kotiseutumuseo ja Ahti Karjalaisen elämäntymuseo). Kolmannen sektorin kulttuuriperintöalan toimijat toimivat paikallisesti eikä alan varsinaisia verkostoja ole. Korjausrakentamisen ammattitaito on pääasiassa nykyajan/uudisrakentamisen tasolla, joka lisää ohjauksen, opetuksen ja valvonnan määrää. Myös vanhojen rakennusten korjaussuunnittelun osaamista on

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

saatavilla maakunnan alueelta huolestuttavan vähän – sama koskee osin korjauksen toteuttajia. Toiminta maakuntamuseon ja eri kulttuuriperintöalan toimijoiden kesken on pääasiassa kahdenvälistä. Näkyvimmit 3. sektorin toimijat ovat nyt ja jatkossakin kaupungeissa. Maakunnassa on yhteistyöverkosto viranomaisten (ely, maakuntaliitto, metsähallitus, kunnat) kesken, ja muilta osin maakuntamuseo on luonut ja pyrkii jatkossakin luomaan yhteyksiä yksittäisiin henkilöihin. Museoviraston resurssien väheneminen viime vuosina on lisännyt arkeologin työtä ja tiivistänyt yhteistyötä Museoviraston kanssa. Maakunnan alueella laadittiin laajoja kaavoja 1990–2000-luvulla, mutta nykyisin kaavoitettavat alueet ovat pienempiä. Kaavoitus keskittyy eniten maakunnan kolmen kaupungin alueelle. Metsänkäyttö ja sähköverkon maakaapelointi ovat selvästi lisääntyneet maankäytön seurannassa.

Alueelta nousevat tarpeet seuraavalle suunnittelukaudelle

Tulevan maakuntaudistuksen myötä oletettavasti tapahtuva ELY-keskuksen ja maakuntaliiton poistuminen ja siten vakiintuneen toiminnan hajaantuminen eri toimijoille luo paineita paikalliselle osaamiselle erityisesti rakennetun ympäristön osalta, koska maakunnan kulttuuriympäristöosaaminen on jo pitkään ollut niukkojen resurssien varassa. Kulttuuriympäristöä koskeva päätöksenteko tulee hajaantumaan, mikä vaikuttaa haittaavasti esim. maakunnassa pitkään toimineen kulttuuriympäristöryhmän työskentelyyn. Muutostilanteessa kulttuuriympäristöryhmän työn jatkuminen tulee varmistaa. Erittäin niukkojen resurssien takia kulttuuriympäristötyön kaikilla osa-alueilla tulee olemaan tarvetta myös maakunnan rajat ylittävälle yhteistyölle.

Yleisölle suunnatusta julkisesta kulttuuriympäristötiedosta tärkeimmät ovat Museoviraston kyppi.fi-palvelu (jota maakuntamuseo päivittää muinaisjäännösrekisterin kautta) ja esku.fi-sivusto, joka päivittyy eniten hankkeiden ja konsulttien inventointityön tuloksena. Tietokannassa on tarpeita erityisesti 1980-1990-lukujen inventointien kohdalla, koska näitä kohteita on laitettu julkiseksi v. 2015 olemassa olevan tiedon pohjalta ilman paikan päällä tehtyä täydennysinventointia. Tällaisista kohteista on alkanut tulla palautetta, joihin maakuntamuseolta joudutaan reagoimaan tapauskohtaisesti (yleensä täydennysinventointi). Päivitettävän massan vuoksi maakuntamuseo ei pysty saattamaan tietokantaa ajan tasalle virkatyönä.

Paikallismuseokentällä kokoelmatyö on muutamaa harvaa toimijaa lukuun ottamatta suurelta osin pysähdyksissä. Luettelointia ei ole voitu nykyaikaistaa puuttuvan sähköisen kokoelmanhallintajärjestelmän vuoksi. Esineiden kunnosta huolehtiminen koskee lähinnä sen rakennuksen korjausta, missä esineet ovat säilytyksessä. Esineistön vastaanotto on ohjeistettu kirjallisesti vain osassa museoita. Osin paikallismuseoissa toimitaan edelleen kuten museota perustettaessa – kymmeniä vuosia sitten. Kokoelmista eli museon ytimeistä huolehtiminen tulee nostaa vähintään samalle tasolle rakennuskorjausten kanssa. Samalla joudutaan yhä enemmän seuraamaan paikallismuseoiden toiminnan tulevaisuutta aktiivitoimijoiden vähetessä.

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

Alueellisen toiminnan tavoitteet vuosille 2020–2022

[Ohje: Museo esittää alueellisiin tehtäviin liittyvät tavoitteet seuraavalle suunnitelmakaudelle. Tavoitteiden tulee vastata laissa esitettyihin alueellisiin tehtäviin sekä toimintaympäristön ja asiakkaiden tarpeisiin. Suunnitelman tulee koskea koko museon toiminta-alueella tarjottavia palveluita. Suunnitelmassa tulee tarkastella ensisijaisesti toimintaa ja palveluita, jotka ovat saatavilla myös vastuumuseon sijaintikaupungin tai -kunnan ulkopuolella.

Museon tulee kirjata tärkeimmät tavoitteet jokaiseen tehtäväkohtaan, joita se hoitaa alueelliseen vastuumuseoroolinsa liittyen].

a) Museotoiminnan edistäminen alueella

Neuvonta ja ohjaus

- Ei-ammattillisten museoiden neuvonta ja ohjaus
- Asiantuntijana ja ohjaajana toimiminen valtionavustussasioissa

Palveluiden kuvaus:

Maakuntamuseotutkija ohjaa ja neuvoo pyynnöstä, mutta useimmin omasta aloitteesta ei-ammattillisia museoita pääasiassa esine-, valokuva- ja arkistokokoelmien hoidossa; näyttelytoiminnassa, asiakaspalvelussa ja museon kehittämisessä; museorakennusten ja -alueiden kunnostuksessa sekä hoidossa. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa tarkastuskertomuksia, kirje- ja sähköpostineuvontaa, palavereja, perusselvitysten päivityksiä, yleisiä työselityksiä sekä muita laajempia museotoimintaa koskevia ja museon omistajatahon hyväksymiä ohjelmia/selostuksia. Maakuntamuseotutkija antaa asiantuntija-apua valtionavustuksen hakuun (PAHA) ja valvoo määräyksen mukaan avustuksen saaneita kohteita etänä/kohdekäynneillä (vähintään yksi kohdekäynti per avustuskohde). Vuosittain tarkastuskäyntejä tehdään n. ¼:ssa maakunnan kunnista, ja määrällisesti käyntejä tehdään n. 22 kpl. Paikan päällä tehtävän ohjauksen/neuvonnan piirissä ovat vain seurojen/yhdistysten museot, kunnalliset sivutoimisesti hoidetut museot, Sisälähetysseuran museo Pieksämäellä (omistaja Kirkkopalvelut ry), Moisioin sairaalamuseo Mikkelissä (omistaja ESSOTE) ja Baggen museo Rantasalmella (omistaja Rantasalmen Virkistys- ja Sivistysseura sr). Yksityismuseoiden neuvontaa annetaan pääasiassa vain puhelimitse/sähköpostitse. Poikkeuksia ovat Ristiinassa Siikin yksityinen torppamuseo (jonne Ristiina-Seura on siirtänyt säilytykseen omia esinekerkkojaan) ja yksityinen Pien-Toijolan talonpoikaismuseo (ns. vanha kohde ja hoitosopimusvelvoite nyk. Mikkelin kaupungin kanssa; toiminta keskittyy suurelta osin rakennusten kunnostamiseen).

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Vielä päivittämättömät perusselvitykset vuosilta 2006–2007 (Etelä-Savon paikallismuseoiden museotoiminnan ja yhteistyön kehittämishanke) päivitetään seitsemän paikallismuseon osalta (perusselvitys sisältää kohdat: 1. Ennen museotoimintaa, 2. Museotoiminta, 3. Museoalue, inventoinnit, kaavat ja rakennukset, 4. Kokoelmat, 5. Näyttelyt, 6. Avoinnapito ja asiakaspalvelu, 7. Markkinointi) sekä laaditaan yksi puuttuva perusselvitys (v. 2008–2018 tehty viisi uutta ja viisi päivitettyä perusselvitystä, kirjoitushetkellä kolmen museon perusselvitys on vireillä). 2) ”Metallikonservoinnin luonteisista toimenpiteistä” tehdään yleisohje paikallismuseoille. 3) Talomuseoiden suojamattojen (räsymatto) kutomisesta tehdään yleisohje paikallismuseoille.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Museon omistajalle/hallinnoijalle lähetetään vanha perusselvitys tutustumista varten, muutokset käydään läpi työpalaverissa, luonnos/luonnokset lähetetään omistajalle/hallinnoijalle kommentoitavaksi, omistajan/hallinnoijan sekä maakuntamuseotutkijan hyväksymä päivitys saatetaan omistajalle/hallinnoijalle virallisesti tiedoksi

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

(kuntapuolella lautakunta, seura- ja yhdistyspuolella hallitus/johtokunta tms.) ja kokouspöytäkirjasta pyydetään lähettämään ote maakuntamuseotutkijalle, joka todistaa päivitetyn perusselvityksen tulleen omistajan/hallinnoijan tietoon ja hyväksytyksi v. 2022 loppuun mennessä. 2) Maakuntamuseotutkija päivittää kesällä 2017 laatimansa yleisen työselityksen metallikonservoinnin luonteisten toimenpiteiden käynnistämisestä Savonrannan Säimenen myllymuseolla yhdessä konservattorin kanssa (erityisesti elektrolyysin osalta) ja julkaisee ohjeen etelasavonmuseot.fi-sivustolla vuoden 2022 loppuun mennessä. 3) Maakuntamuseotutkija työstää yhdessä Juvan Pattoin perintötilan hoitokunnan sekä talomuseon suojamattojen kutojan kanssa yleisohjeen v. 2016–2018 valmistuneiden mattojen työselityksistä ja julkaisee sen vuoden 2022 loppuun mennessä etelasavonmuseot.fi-sivustolla.

Kehittäminen ja verkostot

- Museotoiminnan kehittäminen yhteistyössä toimialueen muiden museoiden kanssa
- Alueellinen kokoelmapoliittinen yhteistyö
- Kulttuuriperinnön asiantuntijana toimiminen alueella

Palveluiden kuvaus:

Maakuntamuseo toimii käytännössä aina kahdenkeskisesti kunkin paikallismuseon kanssa ja samalla maakunnallista museosuunnitelmaa (<https://www.savonlinna.fi/filebank/1047-museosuunnitelma2007.pdf>) edistetään siinä määrin kuin se kussakin kohteessa on realistisesti mahdollista. Mikkelin kaupunginmuseon ja Mikkelin kaupungin työelämyspalveluiden kanssa jatketaan yhteistyötä Pien-Toijolan talonpoikaismuseon rakennusten kunnostuksissa vuoteen 2021 saakka (Ristiinan ja Mikkelin kuntaliitoksen mukanaan tuoman hoitosopimusvelvoitteen päätyminen; mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä jatketaan omistajan/uuden hallinnoijan kanssa tästäkin eteenpäin). Maakunnan kolmen museoammatillisen museon (maakuntamuseo, Mikkelin kaupungin museot, Lusto) kesken tehdään lähinnä näyttely-yhteistyötä, lisäksi näiden museoiden kesken on yhteistyötä ja kentältä kokoelmiin tarjottavien objektien vastaanoton osalta. Osin maakuntamuseolle paikallismuseokentältä tai yksityisiltä tulleet tiedustelut lahjoituksiin liittyen ohjataan maakuntamuseon intendentille, maakunnan muille ammatillisille museoille tai maakunnan ulkopuolisille ammattimuseoille. Maakuntamuseo on mukana TAKO-yhteistyössä ja edistää sitä maakunnassa. Valmistuneiden kokoelmapoliittisten ohjelmien (Mäntyharjun museo, Pieksämäen kaupungin kulttuurihistorialliset museot ja Moision sairaalamuseo/Mikkeli) vuosiseurantaa jatketaan ja Juvan Pattoin perintötilan museosuunnitelman toteumaa seurataan ja edistetään sekä huolehditaan sen määräaikaikaisesti uusimisesta. Puumalan Liehtalanniemen rakennustapaselostus saatetaan julkiseksi, siitä tiedotetaan ja selostusta pyritään käyttämään hyväksi yleisiltä osilta muissakin museokohteissa. Liehtalanniemellä tehtäviä kunnostustöitä viedään eteenpäin yhdessä kunnan kanssa. Maakuntamuseo toimii aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön asiantuntijana niin yksittäisille henkilöille (esim. esineiden ja valokuvien tunnistus), opiskelijoille (esim. opinnäytetöiden avustaminen) ja medialle (esim. haastattelujen antaminen radioon, tietojen ja valokuvien hankkiminen lehtiartikkeleihin).

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Paikallismuseoiden kokoelmatyön määrää ja laatua ryhdytään systematisoimaan ja nostamaan samalla tasolle museorakennusten kunnostusten kanssa. 2) Maakuntamuseo osallistuu Lustossa esille tulevan näyttelyn tuottamiseen (myöhemmin optiona näyttelyn siirto maakuntamuseolle). 3) Maakuntamuseon roolia sisävesiasiantuntijana edistetään.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Etelä-Savon maakunnallinen museosuunnitelma vuodelta 2007 päivitetään ja sen uudeksi painopisteeksi tulee kokoelmatyön (tallennus, luettelointi, säilytys) lisääminen paikallismuseoissa. Erityisesti tarkistetaan vuosien 2013–2014 maakunnan paikallismuseoiden tallennusjakoselvityksen ajantasaisuus eli jako tallentaviin ja ei-tallentaviin museoihin ja huomioidaan valmistuneiden kokoelmapoliittisten ohjelmien linjaukset (maakunnallinen

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

tallennussuunnitelma). Suunnitelmaan liitetään tiivistelmät ammatillisesti hoidettujen museoiden tallennusvastausta/tallennuksen painopistesuunnasta (TAKO). Vanha, maakunnallinen museosuunnitelma lähetetään paikallismuseoille lausunnonle v. 2020 (tiedoksi myös ammatillisille museoille). Maakuntamuseotutkija päivittää – mahdolliset palautteet huomioiden – suunnitelman yleisen/julkisen osan v. 2021, ja julkaisee sen etelasavonmuseot.fi-sivustolla. Kunkin paikallismuseon tallennuksen, luetteloinnin ja säilytyksen tila käydään systemaattisesti läpi, kirjataan ylös ja akuutit työt priorisoidaan ja aikataulutetaan v. 2022 loppuun mennessä. Tässä käytetään hyväksi päivitettyjä perusselvityksiä; museokohtaiset osuudet eivät tule julkisiksi. Tallentaville museoille laaditaan osittaiset kokoelmapoliittiset ohjelmat minimissään tallennuksen osalta siten, että ensimmäinen valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä, ja loput valmistuvat v. 2022 loppuun mennessä. 2) Maakuntamuseo osallistuu Antti Kanervan vetämään Punkaharjun sotavarustukset -hankkeeseen pääasiassa arkistoseelvityksiin perustuvilla tutkimuksilla alueen toisen maailmansodan aikaisesta linnoittamisesta v. 2020–2021. 3) Savonlinnan maakuntamuseon www-sivuille luodaan aiheesta erillinen tietopaketti v. 2022 loppuun mennessä ja selvitetään mahdollisuuksia ja tarvetta päivittää jo 1990-luvulla koottua sisävesiliikenteen bibliografiaa (<http://www.riihisaari.info/>).

Tieto ja digitalisaatio

- Kulttuuriperinnön tallentamisen ja digitaalisen saatavuuden kehittäminen ja edistäminen
- Tietojärjestelmien alueellisen saatavuuden ja käytön edistäminen

Palveluiden kuvaus:

Museolla on sisäisessä käytössään Oval Image -kokoelmanhallintajärjestelmä museon viralliseen kuva-arkistoon, jota käytetään kuvapalvelupyntöihin. Vuoden 2019 alussa on aloitettu tietojen siirtäminen uuteen CollectionPro-kokoelmanhallintajärjestelmään (ostopalvelusopimus). Järjestelmän avulla pystyy lähettämään/jakamaan kuva- ja esinetietoja suoraan asiakkaalle. Vanhan järjestelmän käytöstä on tarkoitus luopua v. 2020 aikana, ja samalla osa maakuntamuseon henkilökunnasta koulutuu uuden järjestelmän käyttäjiksi. Sisävesiliikenteen historian ja perinteen bibliografian kautta (www.riihisaari.info) tarjotaan alan viitetietokanta, ja sivuston palautelomakkeen kautta vastataan bibliografisiin, valokuvallisiin ja esineellisiin kysymyksiin. Valokuvat otetaan digitaalikameralla ja asiakkaiden paperikuvat skannataan tasoskannerilla (originaalit palautetaan). Omat sekä asiakkaiden negatiivit ja diat skannataan ostopalveluna. Äänitykset tehdään itse digitaalisesti vuokralaitteella. Nykydokumentointi maakunnan eri kunnissa liittyy pitkälti rakennetun ympäristön muutosten dokumentointiin. Ks. myös alueelliset museopalvelut.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Esiselvitys paikallismuseoiden halukkuudesta/mahdollisuudesta liittyä CollectionPro-kokoelmanhallintajärjestelmään ja pilotointi sekä esiselvitys maakuntamuseon kokoelmatietojen verkkojulkaisusta CollectionPro-järjestelmän tai Finnan kautta (tavoite tietojen osittaisesta julkisesta avaamisesta v. 2022 loppuun mennessä). 2) etelasavonmuseot.fi-sivusto päivitetään käytöstä poistuvan ja tietoturvaltaan heikon Flash-tekniikan osalta (Flash-tekniikan päivitykset loppuvat v. 2020 lopussa). 3) etelasavonmuseot.fi-sivuston ulkoasua päivitetään maltillisesti sisällön osalta (erityisesti verkkonäyttelyt ja vuodenkierto).

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Maakuntamuseotutkija tutustuu CollectionPro-kokoelmanhallintajärjestelmään, selvittää palveluntarjoajalta palvelun ja kustannukset (lähetetään tiedoksi ammatillisille museoille) sekä kartoittaa kunkin paikallismuseon liittymishalun ja -mahdollisuuden, jossa erityisesti kysytään paikallismuseon kykyä omatoimiseen tietojen syöttöön. Ostopalveluna toteutetaan pilotointi, jossa yhden paikallismuseon tietoja kerätään ja syötetään järjestelmään v. 2021. Maakuntamuseotutkija ja kokoelmavastaava tekevät esiselvityksen maakuntamuseon omien kokoelmien avaamisesta. 2–3) Neuvottelu sivuston nykyisen palveluntarjoajan/sisällöntuottajan kanssa päivityksen minimitasosta ja kustannuksista v. 2019. Määrärahan varaaminen museon budjettiin vuodelle 2020. Toteuttaminen ostopalveluna joko

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

nyk. palveluntarjoajalta/sisällöntuottajalta tai kilpailutuksen kautta muulta alan toimijalta viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä.

Alueelliset museopalvelut

- Museopalveluiden kehittäminen ja tarjoaminen alueen yleisöille ja yhteisöille

Palveluiden kuvaus:

Maakuntamuseo jatkaa v. 2007 luodun maakunnallisen museoportaalin (etelasavonmuseot.fi) kehittämistä ja sisällön ylläpitoa suomeksi ja englanniksi korvauksetta maakunnan paikallismuseoille – v. 2018 vierailuja oli n. 83 000 (ks. myös kohta tieto ja digitalisaatio). Tutkimustiedon jakoa maakunnallisesti arvokkaasta Salpalinjasta Etelä-Savon alueella jatketaan (ks. myös kohta kehittäminen ja verkostot). Maakuntamuseon näyttelyiden opastukset ja työpajat Savonlinnan ulkopuolisille varhaiskasvatus-, koululais-, opiskelija- ja muille ryhmille jatkuvat (henkilöstönvaihdos).

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Maakuntamuseolla 1.11.2013–1.6.2014 esillä ollut Salpalinja-näyttely jalkautetaan maakuntaan – pääasialliset kohderyhmät ovat ei-ammattilliset museot ja reserviläisjärjestöt, joista etenkin ensiksi mainituille tarjotaan mahdollisuus kesänäyttelyyn. Näyttelyä tarjotaan ensimmäisessä aallossa ns. Salpalinja-kuntien (Puumala, Sulkava, Punkaharju, Kerimäki, Savonranta) museoille, kulttuuritoimelle tai kirjastolle. 2) etelasavonmuseot.fi-sivuston kiinnostavuutta/kävijämääriä nostetaan. 3) Opastus- ja työpajaohjelmien sisältöjä kehitetään ja lukumäärää kasvatetaan.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Maakuntamuseon Salpalinja-näyttelystä räätälöidään vuoden 2014 jälkeisellä tutkimustiedolla täydennetty kiertonäyttely v. 2021. 2) Vuosina 2013–2015 luotu Kaivonkatsoja-verkkonäyttely päivitetään 2–3 kaivonkatsojan haastattelulla ja sivuston ulkoasu uusitaan v. 2022. 3) Saimaan sylissä -perusnäyttelyyn luodaan erikseen sekä aikuis- että lapsiryhmille suunnattu näyttelyopastus. Museolaivoihin liittyvä uusi ryhmäohjelma laaditaan.

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

b) Kulttuuriympäristötehtävä

Viranomaistehtävä

Rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena toimiminen:

- Asiantuntijalausuntojen ja -kannottojen antaminen
- Viranomaisneuvotteluihin osallistuminen
- Asiantuntijana ja ohjaajana toimiminen valtionavustusasioissa ja korjaushankkeissa

Palveluiden kuvaus:

Arkeologi ja rakennustutkija seuraavat maankäytön suunnittelua Etelä-Savossa ja antavat suunnittelijoille, omistajille ja rakentajille tietoa, osallistuvat viranomaisneuvotteluihin, antavat asiantuntijalausuntoja ja -kannottoja kaavoitukseen, rakentamiseen ja muuhun maankäyttöön liittyvissä hankkeissa (pl. vedenalainen kulttuuriperintö), toimivat asiantuntijoina ja ohjaajina valtionavustusasioissa ja korjaushankkeissa sekä ylläpitävät maakuntaa koskevia rekisterejä ja tietokantoja arkeologian ja rakennetun ympäristön osalta. Lisäksi rakennustutkija osallistuu kulttuuriympäristön inventointien arvotustilaisuuksiin ja ohjausryhmiin. Kaikki alueellista työtä tekevät osallistuvat maakunnalliseen kehittämistoimintaan ja sidosryhmäyhteistyöhön, jonka keskeisin foorumi on keskeisistä kulttuuriympäristöasioista käsittelevistä tahoista koostuva Etelä-Savon kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Kulttuuriympäristön ja siinä erityisesti rakennusperinnön viranomaistehtävien työnjaosta sopiminen maakunnan alueella ja siitä tiedottaminen sekä sen vakiinnuttaminen eri asiakas- ja yhteistyötahoille. 2) Uusien viranomaistehtävien hoidon haltuunotto ja vakiinnuttaminen museon sisäisessä toiminnassa ja museon viranomaisroolin ja palveluiden tunnettavuuden lisääminen rakennustutkijan osalta. 3) Osaamisen vahvistaminen vesiin ja ranta-alueisiin liittyvän kulttuuriperinnön ja modernin rakennusperinnön osalta. 4) Maakuntamuseon antamien lausuntojen julkaiseminen museon kotisivuilla.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Neuvottelu Museoviraston kanssa työnjaosta ja siitä tiedottaminen eri asiakas- ja yhteistyötahoille koko maakunnan tasolla v. 2020 alussa. Tulevan maakuntauudistuksen myötä on tarkennettava nykyisiä käytäntöjä myös uudistuksessa muodostettavien maakunnallisten toimijoiden kanssa. Museon sisäisessä toiminnassa on sovitettava menettelytavoista viranomaistehtävien hoitamisessa, jotta sekä arkeologinen kulttuuriperintö että rakennettu kulttuuriympäristö tulevat huomioituiksi, 2) Maakuntamuseotutkija ja ELY-keskuksen kulttuuriympäristövastaava ohjeistavat ja neuvovat apuna käytänteiden ja aineistojen suhteen, ja uusi rakennustutkija esittäytyy maakunnan kentälle esim. ely-keskuksen vuosittaisessa kaavaohjausneuvottelussa sekä/tai kuntakohtaisilla kierroksilla teknisen toimialan virkamiehille (maankäyttö, kaavoitus, rakennusvalvonta). 3) Tiivis yhteistyö Museoviraston kanssa (erityisesti vesialueisiin liittyvässä viranomaistoiminnassa), vuosien 2015 ja 2018–2019 maakunnan modernin rakennuskannan inventointihankkeisiin tutustuminen ja alan koulutukseen osallistuminen. 4) Luodaan Lausuntoja-sivu maakuntamuseon kotisivuille ja tiedotetaan ajankohtaisista asioista sosiaalisessa mediassa.

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

Kehittäminen ja verkostot

- Kulttuuriympäristöön liittyvän neuvonnan antaminen
- Korjausrakentamisen asiantuntijuuden edistäminen
- Kulttuuriympäristön asiantuntijana toimiminen alueella ja siihen liittyvä yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa

Palveluiden kuvaus:

Arkeologiaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvää tietoa, neuvoja ja ohjeita toimitetaan pääasiassa sähköpostitse ja puhelimitse. Museolle tulleet tiedustelut ohjataan arkeologille tai rakennustutkijalle. Neuvontaa ja tietojen vaihtoa jatketaan Mikkelin kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita kunnostettaessa. Neuvontaa tehdään myös yhteistyössä ely-keskuksen kulttuuriympäristövastaavan kanssa. Rakennetun kulttuuriympäristön korjausneuvontaa annetaan resurssien mukaan – tarpeen tullen kysyjä ohjataan perehtymään Museoviraston korjauskortteihin. Yksityiskohtaisempaa suunnittelua vaativissa ja laajuudeltaan suurissa rakennetun kulttuuriympäristön kunnostustöissä neuvonta siirretään maakunnassa toimiville, ns. vanhan korjaukseen perehtyneille rakennuskonservaattoreille, rakennusarkkitehteille tai rakentajille, joiden kanssa maakuntamuseo on työskennellyt vastaavissa tapauksissa aiemminkin. Osin inventoituja riskikohteita seurataan niiden kunnan takia, ja tarpeen tullen asia siirretään rakennustarkastajalle (MRL 166 §) – samalla pyritään vaikuttamaan hyviin käytänteisiin kohteissa, jotta niiden kulttuurihistoriallinen arvo säilyy. Korjausrakentamisen hyviä käytänteitä tuodaan esille kootusti vuosittain vuodenvuorokierroksessa (www.etelasavonmuseot.fi/vuodenvuorokierros), jonka jakelulista kattaa median lisäksi mm. paikallismuseovastaavat, kuntien tekniset lautakunnat sekä hyvinvointi- tai sivistyslautakunnat, aluejohtokunnat/kyläyhdistykset, kunnanjohtajat sekä muita yksittäisiä alan ihmisiä (rt, ra, rk, rakentajat, kaavoittajat, tekniset johtajat, Museovirasto, Metsähallitus, Etelä-Savon ELY-keskus, Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset, rakennusperintöyhdistys). Kulttuuriympäristön asiantuntijana maakunnan tasolla toimitaan Etelä-Savon kulttuuriympäristön yhteistyöryhmässä (toteutetaan mm. Etelä-Savon kulttuuriympäristöstrategiaa v. 2016–2020) ja osallistutaan kulttuuriympäristöhankkeiden ohjausryhmiin. Korjausrakentamisen asiantuntijuus kasvaa rakennustutkijan vakanssin myötä – maakuntamuseotutkija jatkaa myös ohjausta ja neuvontaa lähinnä käytännön tasolla. Korjausrakentamisen saralla yhteistyötä tehdään Etelä-Savon rakennusperintöyhdistyksen kanssa.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Maakunnan vähäiset kulttuuriympäristöresurssit edellyttävät, että toimijoiden yhteistyötä tiivistetään, erityisesti ely-keskuksen (ja sen seuraajan) sekä Etelä-Savon rakennusperintöyhdistyksen kanssa, ja pyritään löytämään uusia toimintamalleja. 2) Maakuntamuseon monipuolistuvien palvelujen myötä lisätään museon näkyvyyttä kulttuuriympäristöhankkeissa.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Järjestetään luentoja ja/tai käytännön työ -kursseja – korjausrakentamista sivuavissa tilaisuuksissa tai mahdollisuuksien mukaan asiakkaiden kohteissa. Itäisen Suomen alueellista kulttuuriympäristötyötä tekevien museoiden vuosittaiset neuvottelupäivät herätetään henkiin. 2) Osallistutaan aktiivisesti kulttuuriympäristöhankkeiden ohjausryhmätyöskentelyyn.

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

Tieto ja digitalisaatio

-Kulttuuriympäristötiedon tallentamisen edistäminen
-Ajantasaisen kulttuuriympäristötiedon saatavuuden ja käytön edistäminen

Palveluiden kuvaus:

Maakuntamuseotutkija ja rakennustutkija tekevät vuosittain uusia ja täydennysinventointeja eri puolilta maakuntaa Etelä-Savon kulttuuriperintötietokantaan. Muutosten jälkeen omistajille lähetetään inventointikortit tiedoksi ja tarkistettavaksi, ja samassa yhteydessä pyritään luvittamaan kohde julkiseksi, ellei sille ole selkeää estettä. Mikäli alueen/kohteen saa omistajan luvalla laittaa julki, niin tämä tapahtuu Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan (esku.fi) julkisessa osiossa, jossa alueesta/kohteesta voi olla esillä kuva, tekstimuotoinen tiivistelmä ja sijainnin osoittava kartta. Minimissään kohteesta on esillä vain tekstikuvaukset. Sellaisissa tapauksissa, ettei omistajaan olla yhteydessä toimitaan tietokannan käsikirjan mukaan eli esim. kesäkäytössä olevia saarikohteita tai tyhjillään olevia kohteita tien päässä ei laiteta julki. Lisäksi ESKUa markkinoidaan kunnille ja suurelle yleisölle, ja tietokantaan kirjoitetaan artikkeleja (viimeisimmät artikkelit keväältä 2019 Haukivuoren asemankylästä ja Kangasniemen kirkonkylästä). Inventointi kartuttaa maakuntamuseon virallisesta kuva-arkistosta erillään olevaa maakuntamuseotutkijan, arkeologin – ja tulevaisuudessa rakennustutkijan – kuva-arkistoa (maakuntamuseotutkijan kuva-arkiston koko kesäkuussa 2019 noin 17,5 Gt). Arkeologi tekee tarvittavia tarkastuskäyntejä ja pieniä inventointeja sekä osallistuu Museoviraston muinaisjäännösrekisterin päivittämiseen ja täydentämiseen sekä kiinteiden muinaisjäännösten arvottamistyöhön.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

1) Uusien ja täydennysinventointien määrän kaksinkertaistaminen maakunnan alueella (uudet 0–3/v. => 3–6/v.; täyd. 10–20/v. => 20–40/v. Täydennysinventoinnit rajataan Savonlinnan alueelle – saarikohteissa ei käydä. 2) Sotavaltion 1930–1940-lukujen rakennuksien ja rakenteiden (mukaan lukien alueet) inventointi maakunnan alueella (mukaan lukien keskeneräiset ja puretut rakennukset ja rakenteet eli paikkatieto sekä pois lukien linnoituslaitteet) sekä näyttelyiden järjestäminen aihepiiristä. 3) Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan 1980- ja 1990-lukujen kohteiden inventointitietojen päivitys Pieksämäellä, Kangasniemellä ja Hirvensalmella. 4) Etelä-Savon ensimmäisen maailmansodan aikaisten varustusten inventoinnin täydentäminen.

Suunnitellut toimenpiteet ja toteutumisen seuranta:

1) Inventoinnit jaetaan maakuntamuseotutkijan ja rakennustutkijan kesken, kaikki inventoinnit viedään Etelä-Savon kulttuuriperintötietokantaan ja vuoden alussa listaus edellisvuoden inventoinneista lähetetään tiedoksi yhteyshenkilöille [E-Savon](#) maakuntaliittoon ja -ELY-keskukseen (ja niiden seuraajille) sekä kirjataan maakuntamuseon toimintakertomukseen. 2) Sotavaltion 1930–1940-lukujen rakennuksien ja rakenteiden inventoinnista perustetaan em. tietokantaan inventointihanke, josta minimissään saadaan tulostettua suoraan inventointiraportti v. 2022 loppuun mennessä – sekä mahdollisuuksien mukaan maakuntamuseon sisäiseen käyttöön tehdä aiheesta laajempi käsikirja. Inventointihanketta esitellään ja seurataan [Etelä-Savon](#) kulttuuriympäristötyöryhmässä. Inventointihankkeeseen osallistuvat ainakin arkeologi, maakuntamuseotutkija [sekä](#) rakennustutkija. 3) Täydennysinventoinnin hankkiminen ostopalveluna v. 2022 – maakuntamuseotutkija ja rakennustutkija ohjaavat ja seuraavat työn etenemistä. Saarikohteet rajataan pois. 4) Pääosa ensimmäisen maailmansodan aikaisista varustuksista on inventoitu 1990-luvulla, mutta tuolloin inventointi ei kohdistunut kaikkiin kuntiin. Suunnitelmakaudella inventoidaan ostopalveluna Rantasalmi ja muiden kuntien (Juva, Mikkeli, Mäntyharju, Puumala, Savonlinna, Sulkava) alueella tehdään täydennysinventointia.

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022
 Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo
 Laatispäivämäärä: 24.6.2019

1. Alueellisen toiminnan indikaattorit

a) Museotoiminnan edistämistehtävä alueella

Neuvonta ja ohjaus		Arvio
<ul style="list-style-type: none"> - Ei-ammattillisten museoiden neuvonta ja ohjaus - Asiantuntijana ja ohjaajana toimiminen valtionavustusasioissa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ei-ammattillisten museoiden neuvontaan ja ohjaukseen käytetty työaika (sis. myös avustusten valvontaan ja neuvontaan käytetyn työajan) htv. 2. Valtionavustushakemusten määrä alueelta 3. Avustettujen hankkeiden määrä alueella 	2020 0,4 htv 5 4 2021 0,4 htv 5 4 2022 0,4 htv 5 4
Kehittäminen ja verkostot		
<ul style="list-style-type: none"> - Museotoiminnan kehittäminen yhteistyössä toimialueen muiden museoiden kanssa - Alueellinen kokoelmapoliittinen yhteistyö - Kulttuuriperinnön asiantuntijana toimiminen alueella 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Kehittämiseen ja verkostotoimintaan käytetty työaika (sis. esim. muiden alueen museoiden ja toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön, alueelliset strategiat ja ohjelmat sekä niihin liittyvän työryhmätyöskentelyn ja kehittämishankkeet) htv. 5. Koordinoiko museo alueellaan kokoelmapoliittista yhteistyötä? 	2020 0,25 htv 2021 0,25 htv 2022 0,25 htv osin paikallismuseoiden osalta
Tieto ja digitalisaatio		
<ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuriperinnön tallentamisen ja digitaalisen saatavuuden kehittäminen ja edistäminen - Tietojärjestelmien alueellisen saatavuuden ja käytön edistäminen 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Kulttuuriperinnön tallentamisen ja digitaalisen saatavuuden kehittämiseen ja edistämiseen sekä tietojärjestelmien alueellisen saatavuuden ja käytön edistämiseen käytetty työaika htv. 7. Tarjoaako museo alueen muille museoille kokoelmanhallintajärjestelmää käyttöön? 	2020 0,2 htv 2021 0,375 htv (CollentionPro pilotointi yhdelle paikallismuseolle) 2022 0,2 htv kyllä (järjestelmää muokataan kirjoitushetkellä vasta maakuntamuseon omiin kokoelmatarpeisiin sopivaksi)
Alueelliset museopalvelut		
<ul style="list-style-type: none"> - Museopalveluiden kehittäminen ja tarjoaminen alueen yleisöille ja yhteisöille 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Alueellisten museopalveluiden kehittämiseen ja tarjoamiseen käytetty työaika (erit. palvelut joita museo tarjoaa oman 	2020 0,15 htv 2021

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

	kunnan ulkopuolella ja joilla se tavoittaa yleisöjä ja yhteisöjä toimialueellaan sekä esim. alueen kulttuuriperintöön liittyvään neuvonta) htv.	0,15 htv 2022 0,15 htv
9.	Alueellisten palveluiden käyttäjämäärä	40 (paikallismuseot), 60 000–80 000 (etelasavonmuseot.fi), 50 (muut)

b) Kulttuuriympäristötehtävä

Viranomaistehtävä	Indikaattorit	Arvio
Rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena toimiminen: - Asiantuntijalausuntojen ja -kannottojen antaminen - Viranomaisneuvotteluihin osallistuminen - Asiantuntijana ja ohjaajana toimiminen valtionavustussasioiden ja korjaushankkeissa	10. Viranomaistehtäviin käytetty työaika (sis. myös avustusten käytön neuvontaan ja ohjaamiseen käytetyn työajan) htv. 11. Alueidenkäytön hankkeiden arviointien lukumäärä 12. Arvioidujen hankkeiden jakautuminen kunnittain 13. Asiantuntijalausuntojen ja kannottojen määrä 14. Neuvotteluiden määrä 15. Valtionavustushakemusten määrä alueelta 16. Avustettujen kohteiden määrä alueella	2020 1 htv 110 keskim. 9/kunta; kaup. kohdalla keskim. 10-30 265 25 10 4 2021 1,05 htv 110 keskim. 9/kunta; kaup. kohdalla keskim. 10-30 290 25 10 4 2022 1,05 htv 120 keskim. 9/kunta; kaup. kohdalla keskim. 10-30 310 30 10 4
Kehittäminen ja verkostot		
- Kulttuuriympäristöön liittyvän neuvonnan antaminen - Korjausrakentamisen asiantuntijuuden edistäminen - Kulttuuriympäristön asiantuntijana toimiminen alueella ja siihen liittyvä yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa	17. Kehittämiseen ja verkostotoimintaan käytetty työaika (sis. esim. muiden alueen toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön, alueelliset strategiat ja ohjelmat sekä niihin liittyvän työryhmätyöskentelyn ja kehittämishankkeet) htv.	2020 0,55 htv 2021 0,5 htv 2022 0,5 htv
Tieto ja digitalisaatio		

Alueellisen työn suunnitelma vuosille 2020–2022

Museon nimi: Savonlinnan maakuntamuseo

Laatimispäivämäärä: 24.6.2019

<ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuriympäristötiedon tallentamisen edistäminen - Ajantasaisen kulttuuriympäristötiedon saatavuuden ja käytön edistäminen 	<p>18. Kulttuuriympäristötiedon tallentamiseen ja sen saatavuuden ja käytön edistämiseen käytetty työaika htv.</p> <p>19. Kulttuuriympäristöresterien tiedon kartuntamäärät: - uudet kohteet lkm - täydennetyt kohteet lkm - sähköisten tietueiden määrä/alueen kohteiden kokonaismäärä; - oman kunnan ulkopuolisten kohteiden määrän karttuminen/kartunnan kokonaismäärä</p> <p>20. Muiden kuin Museoviraston kulttuuriympäristöresterien käyttömäärä</p>	<p>2020 0,5 htv 55; 130; 160/105; 45/105 24 000 (karttaleikehakujen kautta laskettu ESKU:n istuntojen keskiarvo pääkäyttäjälle, kahdelle ylläpitäjälle, konsultti-inventoijalle ja hankeinventoijalle)</p> <p>2021 0,9 htv (I MMS ESKU-täydennysinventointi ostopalveluna) 55; 130; 160/105; 45/105 24 000 (karttaleikehakujen kautta laskettu ESKU:n istuntojen keskiarvo pääkäyttäjälle, kahdelle ylläpitäjälle, konsultti-inventoijalle ja hankeinventoijalle)</p> <p>2022 0,85 htv (täydennysinventointi ostopalveluna) 55; 130; 160/105; 45/105 24 000 (karttaleikehakujen kautta laskettu ESKU:n istuntojen keskiarvo pääkäyttäjälle, kahdelle ylläpitäjälle, konsultti-inventoijalle ja hankeinventoijalle)</p>
---	--	--